

Notitie voortgang proces pilot dorpsagenda's/gebiedsagenda's

A. Stand van zaken proces tot op dit moment

Structuurvisie: Opdracht om te komen tot gebiedsvisies

De gemeente Ooststellingwerf heeft eind 2009 de structuurvisie 2010-2020-2030 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen. Hoe ziet Ooststellingwerf er uit (vooral vanuit planologisch oogpunt) in 2030?

Een opdracht vanuit de structuurvisie was het opstellen van gebiedsvisies. Ooststellingwerf is ingedeeld in 4 gebieden met Oosterwolde, Appelscha, Haulerwijk en Oldeberkoop als belangrijkste plaatsen per gebied. Elk gebied moet een gebiedsvisie opstellen. Dit kun je doen vanuit het gemeentehuis (top-down) maar beter is het om dit gezamenlijk met de bevolking in deze gebieden te doen (bottom-up). Ook de samenwerking tussen de dorpen in deze gebieden kun je op deze wijze bevorderen. De gemeenteraad en het college hebben in goed overleg met de PB-besturen van de dorpen besloten om dit gezamenlijk op te pakken. Er is besloten vanuit de dorpsvisies ("wensenlijstjes dorpen") van de dorpen toe te werken naar een dorpsagenda en vanuit de dorpsagenda naar een gezamenlijke gebiedsagenda. De dorpsagenda is een haalbare reële planning/overzicht van de activiteiten/projecten die het betreffende dorp gezamenlijk met de gemeente gaan oppakken op korte termijn. Dit is ook de input van het dorp voor de gebiedsagenda.

Pilot dorpsagenda: Vanuit dorpsagenda's naar gebiedsagenda's

Ieder dorp in Ooststellingwerf heeft een dorpsvisie maar nog geen dorpsagenda. Hiervoor is in 2011 een pilotproject opgestart met 2 dorpen nl. Waskemeer en Elsloo. Waarom deze 2 dorpen?

Waskemeer

Heeft een recente dorpsvisie (2009) met daaraan gekoppeld een aantal duidelijke speerpunten t.a.v. een drietal beleidsterreinen waar men op korte termijn mee aan de slag wil gaan nl. woningbouw, woonomgeving en toerisme en recreatie. Hier konden we een korte snelle slag maken was de verwachting om te komen tot een dorpsagenda. Dit was inderdaad het geval en in juli 2011 is de concept dorpsagenda Waskemeer opgesteld. Daarna was er nog wel input nodig van de andere dorpen in dit gebied ter voorbereiding op de gebiedsagenda. De andere dorpen kijken mee in dit proces ter lering (om zelf later (2012) de eigen dorpsagenda te kunnen opstellen) en ter bewaking van de belangen van het gebied. Het gesprek met de andere dorpen over dorpsagenda Waskemeer heeft plaatsgevonden op 21 december 2011 (ziwe bijgevoegd verslag). Vaststelling van de definitieve dorpsagenda voor Waskemeer voor het jaar 2012 zal plaatsvinden begin maart 2012.

Elsloo

Heeft een nieuwe dorpsvisie geschreven (onder begeleiding van gemeente en Doarpswurk) in 2011 waarin in de opzet/uitwerking al rekening wordt gehouden met de discussie om te komen tot een dorpsagenda. De beleidsterreinen waar Elsloo mee aan de slag wilde gaan voor de dorpsagenda zijn; Wonen, woonomgeving, verkeer en vervoer en onderwijs. De nieuwe dorpsvisie van Elsloo is op 28-09-2011 vastgesteld door de leden van PB Elsloo. Op 22-11-2011 hebben we hierover een vervolgvond georganiseerd gezamenlijk met het dorp, verantwoordelijk beleidsambtenaren en buurdorpen vanuit het gebied. Er is een begin gemaakt voor het opstellen van een dorpsagenda. In goed overleg tussen secretariaat PB

Elsloo, dorpencoördinator en Doarpswurk (J. Bijma) wordt de dorpsagenda in concept opgesteld. Daarna wordt e.e.a. getoetst, aangepast etc. door de desbetreffende beleidsambtenaren en door de werkgroepleden vanuit het dorp. Dit moet leiden tot een definitieve versie van de dorpsagenda Elsloo 2012 welke wordt vastgesteld door de leden van PB Elsloo in de reguliere voorjaarsvergadering 2012 in maart 2012.

Overige dorpen

Het is de bedoeling dat de andere dorpen in de gebieden waarin Waskemeer en Elsloo zich bevinden in 2012 een dorpsagenda gaan opstellen en daarna gezamenlijk een gebiedsagenda. De dorpen in de overige gebieden zijn dan in 2013 aan de beurt.

Eerste olievlekwerking

PB Nijeberkoop heeft in beraad om op korte termijn (december 2011/januari 2012) een eerste aanzet te maken van een dorpsagenda Nijeberkoop met format gebruikt door Waskemeer en Elsloo als voorbeeld. Dit kan een korte snelle slag zijn omdat Nijeberkoop een recente dorpsvisie (2007) heeft, een klein dorp is en er weinig activiteiten/projecten te verwachten zijn. Ook heeft PB Nijeberkoop in een eerder stadium al een vergelijking gemaakt tussen de verschillende dorpsvisies in dit gebied.

B. Ervaringen pilot Dorpsagenda

Wat zijn de ervaringen waar we in de pilot Dorpsagenda tegen aan lopen?

- a. Er wordt een groot beroep gedaan op de tijd van de vrijwilligers in de dorpen
- b. Er wordt een groot beroep gedaan op de ambtelijke tijd van de beleidsmedewerkers, de dorpencoördinator en de consulent van Doarpswurk. Dorpencoördinator vanuit afdeling Samenleving 8 uren per week/andere medewerkers afdeling Samenleving 4 uren per week/afdeling Ruimte 12 uren per week.
- c. De dorpen **vragen om financiële beleidskaders en randvoorwaarden** vanuit de gemeente voordat er gesproken kan worden over gebiedsagenda's. Wat mogen/kunnen de dorpen verwachten van de gemeente? Wat zijn de (financ.) kaders en randvoorwaarden waar de dorpen rekening mee moeten houden? Welke voorzieningen blijven in welke dorpen? Zie de discussies rondom de 3 B's (sportaccommodaties/ zwembaden en sporthallen) en het onderwijs. De dorpen vragen om **duidelijkheid** van de gemeente.
- d. De gemeente is bezig met het opstellen van deze kaders op het gebied van wonen (woonplan), verkeer en vervoer (GVVP), onderwijs (-voorzieningen/spreiding) en sportaccommodaties. (zie notitie Platteland aan Zet + overige notities).
- e. De gemeente heeft geen budget/moet bezuinigen. Wat is dan de zin van het maken van deze mooie plannen? Deze geluiden worden gehoord vanuit de dorpen. Kunnen anders inzetten van budgetten ook kansen bieden?
- f. Sommige dorpen geven aan dat zij geen of weinig betrokkenheid hebben op de hoofdplaats van het gebied waar men bij hoort vanuit de structuurvisie. Bijv. Elsloo is niet gericht op Oldeberkoop maar kijkt vooral over de gemeentegrenzen (Boyl) en provinciegrenzen (Zorgvlied) heen.
- g. Sommige dorpen zitten in 2 gebieden (Donkerbroek en Appelscha). Zij zitten ook in gebied N381.
- h. Er is behoefte vanuit de dorpen (PB-en) aan een snellere afwerking van het proces rondom de Dorpsagenda's etc. Men wil graag een totaal afronding in 2012 en geen doorloop in 2013. **De vaart moet er in!**

- i. Wel het draagvlak in de dorpen in de gaten houden. De bevolking in de dorpen wel meenemen in dit proces en blijven informeren over de stand van zaken. Dit is wel de achterban van de PB-besturen.
- j. Bij het opstellen van de dorpsagenda/gebiedsagenda moeten we de dorpen/PB-en iets te bieden hebben. Zij moeten een voordeeltje kunnen behalen uit het meewerken aan/bijdragen aan de totstandkoming van deze agenda's.

C. Hoe nu verder met de dorpsagenda's/gebiedsagenda's etc.?

Met behulp van bovenstaande informatie vanuit de pilot Dorpsagenda en de bevindingen en ervaringen vanuit de pilotdorpen Elsloo en Waskemeer vindt er een heroverweging plaats. Hoe nu verder met de dorpsagenda's/gebiedsagenda's? De denkrichting is als volgt:

- a. De opzet om te komen tot dorpsvisie/dorpsagenda tegen het licht houden. Met het opzetten van dorpsagenda's niet stoppen na de pilot Dorpsagenda's Waskemeer en Elsloo maar op een minder hoog ambitieniveau wel te komen tot het opstellen van dorpsagenda's. Daarna **sneller in 2012** overgaan tot discussies op gebiedsniveau (clustering van dorpen) over voorzieningen delen, afstoten van voorzieningen, opstellen gezamenlijke plannen voor het gebied etc. Dus korte snelle klappen maken rondom dorpsagenda's en de nadruk leggen/de tijd investeren in de discussies rondom de gebiedsagenda's.
- b. De dorpen binnen een gebied moeten met elkaar in discussie gaan hierover en proberen te komen tot een gezamenlijke gebiedsagenda. Komen zij er in gezamenlijkheid niet uit dan moet uiteindelijk de gemeente hierover een eindbeslissing nemen. Wel de bottom-up gedachte vasthouden (vanuit de dorpen) maar in eerder stadium toch de gezamenlijkheid van de dorpen binnen een gebied opzoeken en zo te komen tot een gezamenlijk samenstellen van de gebiedsagenda.
- c. Dorpsvisie/dorpsagenda/gebiedsagenda. Er moet op korte termijn iets uit voort vloeien/concrete actie in het dorp om PB mee te krijgen (PB + achterban). Er moet een voordeel voor het dorp aan vastzitten. Voorbeeld; Woningbouw de Kromten te Waskemeer is punt 1 (belangrijkste punt) op dorpsagenda. Moet dus eigenlijk wel doorgaan anders geen of minder medewerking PB en dorp. Zorgen voor korte termijn successen die gevierd kunnen worden door de deelnemende dorpen. Het moet interessant zijn voor de dorpen om aan dit proces deel te nemen.
- d. Elk dorp vecht uiteindelijk toch voor z'n eigen voorzieningen. Behouden wat je hebt. Probleem zit vooral bij tussendorpen qua inwoneraantallen vb. Donkerbroek, Makkinga, Waskemeer en Elsloo. In de kleine dorpen zijn weinig voorzieningen en meer voorzieningen zullen daar ook niet komen. In de grote dorpen Oosterwolde, Haulerwijk en Appelscha zijn veelal alle voorzieningen wel aanwezig en zullen daar ook wel blijven. Dus daar weinig problemen. Blijven werken als gemeente aan een omslag in denken bij de PB-besturen en hun achterban. "Van dorpsdenken naar gebiedsdenken".
- e. Gemeente moet duidelijk communiceren in de komende jaren. Waar worden voorzieningen gecentraliseerd? Voorzieningen met name in de grote kernen. Dit is de boodschap van de Structuurvisie. Deze boodschap nog duidelijker communiceren in de komende tijd. Er is geen geld op dit moment. Er zitten waarschijnlijk nog meer bezuinigingen aan te komen bij de gemeente. Dus in de komende jaren ook geen geld beschikbaar voor nieuwe voorzieningen (bijv. gemeenschapscentrum Donkerbroek/hierover heeft het college met PB Donkerbroek gecommuniceerd). Zorgen voor duidelijke, tijdige en eerlijke communicatie tussen gemeente en dorpen.

- f. Er is sprake van overlap in de gebieden vanuit de structuurvisie. Sommige dorpen zitten in 2 gebieden en andere dorpen zijn meer gefocust op andere gebieden dan waar men in is ingedeeld. Ook is er sprake van intensievere contacten met dorpen buiten de gemeente en/of provinciegrenzen dan contacten met buurdorpen binnen onze gemeente en het eigen gebied. Niet krampachtig blijven vasthouden aan gebiedsindeling structuurvisie maar hierin flexibiliteit betrachten. Ook contact zoeken met buurgemeenten en buurprovincie over deze kwestie.
- g. Een andere opzet van verhaal dorpsvisie/dorpsagenda/gebiedsagenda. Er is geen of nauwelijks budget beschikbaar. Dit betekent het volgende; Voorzieningen moeten gedeeld worden door de dorpen. Samenwerking tussen de dorpen noodzakelijk. PB-en in gebied bij elkaar zetten en gezamenlijk met gemeente en andere partijen gebiedsagenda opstellen. De beschikbare energie in de dorpen (vrijwilligers) benutten voor opstellen gebiedsagenda en niet voor dorpsagenda. Ook andere (markt)partijen (o.a. Actium, Comperio, Tjongerwerven en Scala) hierbij betrekken.
- h. De benodigde ambtelijke inzet voor begeleiding proces Gebiedsagenda's in 2012 en wellicht 2013 beschikbaar stellen vanuit verschillende afdelingen (Ruimte en Samenleving?). De begeleiding van dit proces is niet alleen een zaak van 1 afdeling van de gemeente (afdeling Samenleving) waar de dorpencoördinator onder valt maar het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- i. Er is hier ook sprake van een gewenst ontwikkelingsproces bij de ambtenaren van de gemeente (klantgerichtheid, creatief meedenken met client, snelle en duidelijke communicatie, regisseren en niet meer zelf uitvoeren). De ambtenaar meer de dorpen in laten gaan en in contact laten komen met de burger. Meer rechtstreeks in discussie gaan met de burger. Dit zorgt voor draagvlak en begrip over en weer. Meer persoonlijk contact wordt erg gewaardeerd.

D. Conclusies en aanbevelingen

1. In 2012 in sneller tempo dorpsagenda's opstellen en daarna overgaan tot opstellen gebiedsagenda's. Hier tijd en energie insteken van vrijwilligers dorpen en ambtenaren. Tijdpad opstellen voor 2012 en verder.
2. Eerst de dorpen binnen een gebied de kans geven om gezamenlijk tot een gebiedsagenda te komen. Lukt dit niet of lukt dit onvoldoende dan als gemeente de verantwoordelijkheid nemen en een gebiedsagenda opstellen.
3. Zorgen voor korte termijn successen die gevierd kunnen worden door de deelnemende dorpen. Het moet interessant zijn voor de dorpen om aan dit proces deel te nemen. Mogelijkheden bekijken om budgetten anders in te zetten.
4. Blijven werken als gemeente aan een omslag in denken bij de PB-besturen en hun achterban. "Van dorpsdenken naar gebiedsdenken".
5. Zorgen voor duidelijke, tijdige en eerlijke communicatie tussen gemeente en dorpen.
6. Niet krampachtig blijven vasthouden aan gebiedsindeling structuurvisie maar hierin flexibiliteit betrachten. Ook contact zoeken met buurgemeenten en buurprovincie over deze kwestie (streekagenda).
7. De beschikbare energie in de dorpen (vrijwilligers) benutten voor opstellen gebiedsagenda en niet voor dorpsagenda. Ook andere (markt)partijen (o.a. Actium, Comperio, Tjongerwerven en Scala) hierbij betrekken.

8. De benodigde ambtelijke inzet voor begeleiding proces Gebiedsagenda's in 2012 en wellicht 2013 beschikbaar stellen vanuit verschillende afdelingen. Op deze wijze ook de integraliteit van beleid bevorderen.
9. Werken aan ontwikkelingsproces bij de ambtenaren van de gemeente (klantgerichtheid, creatief meedenken met client, snelle en duidelijke communicatie, regisseren en niet meer zelf uitvoeren). De ambtenaar meer de dorpen in laten gaan en in contact laten komen met de burger. Meer rechtstreeks in discussie gaan met de burger.

E. Concrete Actiepunten/Plan van Aanpak

Mede bepaald door bespreking thema-bijeenkomst college en ambtenaren d.d. 20-12-2011.

1. In 2012 in sneller tempo dorpsagenda's opstellen en daarna overgaan tot opstellen gebiedsagenda's. Hier tijd en energie insteken van vrijwilligers dorpen en ambtenaren. Dorpsagenda focussen op leefbaarheid en activiteiten en kleinere projecten op dorpsniveau. Gebiedsagenda focussen op het delen van voorzieningen door de dorpen in een gebied. Tijdspad opstellen voor 2012 en verder.
2. In 1^e kwartaal 2012 uitwerken van de notitie "Platteland aan Zet". Aangeven huidige voorzieningenniveau (situatie 2011) per dorp (onderwijs, peuters en sport) en verwachte voorzieningenniveau in 2030. Dit zijn de randvoorwaarden voor de gesprekken met de dorpen en met de gebieden. Inzetten op kwaliteit van de voorzieningen en niet op kwantiteit.
3. Niet stringent vasthouden aan gebiedsindeling vanuit structuurvisie. Hier flexibel mee omgaan en met name de grotere kernen Oosterwolde, Appelscha en Haulerwijk als centra zien met een verzorgingsgebied van een x-aantal dorpen. T.z.t. de structuurvisie evalueren.
4. Het opstellen van de dorpsagenda's wel door laten gaan in 2012 maar op een bescheiden schaal laten plaatsvinden. Zie ook onder 1.
5. Zorgen voor korte termijn successen die gevierd kunnen worden door de deelnemende dorpen. Het moet interessant zijn voor de dorpen om aan dit proces deel te nemen. Mogelijkheden bekijken om budgetten anders in te zetten. Hiervoor vooral het proces rondom de dorpsagenda benutten. Waar mogelijk medewerking verlenen vanuit de gemeente aan activiteiten/projecten in de dorpen om de leefbaarheid te bevorderen.

Marten Tel.
Dorpencoördinator gemeente Ooststellingwerf.